

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาที่ส่งผลต่อความสามารถ ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของนิสิตครู มหาวิทยาลัยพะเยา

จักรกฤษณ์ จันทะคุณ

The Effect of Learning Activities Based on Contemplative Education Approach on the Development of Local Curriculum of the University of Phayao Student Teachers' Competency

Jakkrit Jantakoon

วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

School of Education University of Phayao, Phayao 56000

Corresponding author. E-Mail address: jkkrit04@gmail.com

Received: 20 December 2016; Accepted: 15 February 2017

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความรู้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของนิสิตครูก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา 2) เปรียบเทียบทักษะในการเขียนหลักสูตรท้องถิ่นหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษากับเกณฑ์ร้อยละ 75 3) ศึกษาผลการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของนิสิตครู และ 4) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนิสิตครู กลุ่มเป้าหมายเป็นนิสิตครูสาขาวิชาชีววิทยา ชั้นปีที่ 1 จำนวน 35 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ใช้เวลาทดลอง 20 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา แบบทดสอบวัดความรู้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น แบบประเมินทักษะในการเขียนหลักสูตรท้องถิ่น แบบประเมินหลักสูตรท้องถิ่น แบบบันทึกการเรียนรู้ และแบบประเมินหลังเข้าร่วมกิจกรรม (AAR) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. นิสิตครูมีความรู้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นิสิตครูมีทักษะในการเขียนหลักสูตรท้องถิ่นหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 78.14 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนิสิตมีคะแนนทักษะในการเขียนจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสูงสุด รองลงมา คือ หลักการและเหตุผล และมีคะแนนทักษะในการเขียนแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่ำสุด
3. ได้หลักสูตรท้องถิ่นที่มีคุณภาพระดับดีมากจำนวน 9 หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 25.71 ระดับดีจำนวน 19 หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 54.29 และระดับพอใช้จำนวน 7 หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 20.00
4. นิสิตครูตระหนักเห็นความสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่น มีความศรัทธาต่ออาชีพครูมากขึ้น เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความรับผิดชอบ และมีทักษะในการแก้ปัญหาดีขึ้น

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น จิตตปัญญาศึกษา กิจกรรมการเรียนรู้ นิสิตครู

Abstract

This research aimed at: 1) comparing the student teachers' knowledge for developing local curriculum before and after participating in learning activities based on contemplative education approach, 2) comparing the writing skills for developing local curriculum after participating in the learning activities with the criterion at 75 percent, 3) studying the effect of developing local curriculum of student teachers, and 4) studying the transforming of desired characteristics of student teachers. The participants were obtained by the purposive sampling of 35 student teachers majoring in teaching biology. The study took 20 hours. The instruments consisted of the lesson plans based on contemplative education approach, achievement test on the development of local curriculum, evaluation form assessing writing skills of the local curriculum, learning logs, and AAR evaluation form. Data analysis included mean, standard deviation, percentage, and t-test dependent samples. The qualitative data were analyzed by using content analysis.

The results revealed the following findings:

1. The student teachers' competency for developing local curriculum after participating in learning activities based on contemplative education approach was higher than before the participation at the statistical level of .05.
2. The student teachers had the writing skills for developing local curriculum after participating in learning activities at 78.14%, which was higher than the criterion standard at 75% at the significant level of .05. Scoring of the student teachers' writing ability of the aforementioned curriculum, the achievement scores ranked from the highest to the lowest were writings of purpose, rationale, and guidelines for learning activities.
3. After the participation, there were 9 (25.71%), 19 (54.29%) and 7 (20%) local curricula which were considered as "the most effective," "good," and "satisfying", respectively.
4. The student teachers realized the importance of local curriculum. They have faith in teaching profession, respect toward other people, responsibility, and more problem-solving skills.

Keywords: Developing the Local Curriculum, Contemplative Education, Learning Activities, Student Teachers

บทนำ

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงบริบทสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครองวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการสื่อสาร ปัจจุบันบนโลกไร้พรมแดนที่เป็นไปอย่างต่อเนื่องรวดเร็วและรุนแรง การศึกษายังคงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตมนุษย์ และการพัฒนาประเทศที่เชื่อมโยงกันทั่วโลกให้สามารถดำรงชีวิตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงนี้ได้อย่างยั่งยืน ทั้งที่เป็นการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย รวมทั้งการศึกษาตลอดชีวิต การจัดระบบการศึกษาที่สนองตอบความต้องการของบุคคล สังคม และประเทศชาติมากเท่าไร หมายถึง การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้นเพียงนั้น บุคคลสำคัญที่สุดในกระบวนการพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาการเรียนรู้ ก็คือ "ครู" ครูยังคงเป็นผู้ที่มีความหมายและปัจจัยสำคัญมากที่สุดในห้องเรียน และเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้ เพราะคุณภาพของผู้เรียน ขึ้นอยู่กับคุณภาพของครู Siridhrungsri (2015) ความคาดหวังต่อครูในศตวรรษที่ 21 นั้น Tantaviwong (2014) กล่าวว่า ครูไทยยุคใหม่ ในศตวรรษที่ 21 ครูจะต้องมีทั้งศาสตร์ที่ลุ่มลึก จัดเจนในเนื้อหา (Subject Matters) และมีศิลปะในการสอน (Methodology) มีเทคนิควิธีการถ่ายทอดให้แก่ผู้เรียนด้วยจิตวิญญาณของความเป็นครูที่มุ่งสร้างการเรียนรู้ให้เกิดแก่ผู้เรียน และตนเองได้ โดยสามารถคิดวิเคราะห์เพื่อสร้างองค์ความรู้มาเชื่อมโยงสภาพท้องถิ่นให้เข้ากับมาตรฐานสากล Wasi (2010) เสนอแนวคิดต่อการยกระดับคุณภาพครูไทยในศตวรรษที่ 21 ว่า ควรเปลี่ยนวิธีการสอนที่เน้นวิชาเป็นตัวตั้ง เป็นเน้นชีวิตผู้เรียนเป็นตัวตั้ง เพราะที่ผ่านมามีการศึกษา คือ การท่องหนังสือ หรือ

ท่องวิชา เป็นการศึกษาที่ไม่ได้มีฐานการเรียนรู้ในความจริงของชีวิตมีผลร้ายแรงตามมาหลายประการ เช่น คนไทยไม่รู้จักความจริงของชีวิต และความจริงของประเทศไทย ทำให้มีปัญหาชีวิตและแก้ไขปัญหาของประเทศไม่เป็น ชีวิตและประเทศมีปัญหาเพิ่มขึ้น การศึกษาควรจะเป็นพลังที่ยิ่งใหญ่ในการพัฒนาสังคมทุกด้าน ทั้งเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ต้องเป็นเครื่องมือแก้ความยากจน สร้างสังคมเข้มแข็ง สร้างสิ่งแวดล้อมยั่งยืน (Wasi, 2014) ดังนั้น ครูยุคใหม่จึงควรมีความสามารถในการเชื่อมโยงเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้เรียน สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของผู้เรียนและชุมชนเข้าสู่การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนเพื่อให้ผู้เรียนรู้ เกิดการเรียนรู้อย่าง และช่วยปลูกฝังให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่ดีของชุมชน และสังคม

ความสามารถของครูในการพัฒนาหลักสูตรที่มีเนื้อหา สาระสอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของผู้เรียน หรือที่เรียกว่า หลักสูตรท้องถิ่น นั้น นับว่าเป็นสมรรถนะหนึ่งที่สำคัญต่อการบรรลุข้อเสนอต่อการพัฒนาครูไทยในศตวรรษที่ 21 ข้างต้น มีหน่วยงานและนักวิชาการได้นำเสนอว่า ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรนั้น เป็นสมรรถนะสำคัญของครู เช่น สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน Office of the Basic Education Commission (2010) กำหนดให้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร โดยเฉพาะหลักสูตรท้องถิ่นของครูเป็นสมรรถนะประจำสายงานสมรรถนะที่ 1 การบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ (Curriculum And Learning Management) ในตัวบ่งชี้ข้อที่ 1 สร้าง/พัฒนาหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง และท้องถิ่น สอดคล้องกับ Dachakupt and Khaengkhan (2008) ได้วิจัยสังเคราะห์ และกำหนดให้ความสามารถ

ในการพัฒนาหลักสูตรเป็นสมรรถนะที่ 3 จาก 16 ด้าน โดยเฉพาะตัวบ่งชี้ข้อที่ 1 สามารถจัดทำหลักสูตรทั้งหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น นอกจากนี้ Chindanuruk et al. (2011) ได้วิเคราะห์ และสังเคราะห์สมรรถนะครูของต่างประเทศโดยใช้ข้อมูลสมรรถนะครูของประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย แคนาดา และอังกฤษ ซึ่งกำหนดให้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรอยู่ด้านที่ 3 จากสมรรถนะทั้งหมด 15 ด้าน โดยเฉพาะตัวบ่งชี้ข้อที่ 2 พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนและนักเรียน ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ครูควรมีความสามารถ หรือสมรรถนะในการพัฒนาหลักสูตร แต่สิ่งที่ท้าทายครูในศตวรรษที่ 21 คือ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่ตอบสนองต่อบริบทต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วไม่หยุดนิ่ง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มาตราที่ 27 ได้กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่พัฒนาหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (The Office for National Education Standards and Quality Assessment (Public Organization), 2004) ความหมายตามมาตรา 27 ข้างต้น คือ ให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งหลักสูตรท้องถิ่นเป็นหลักสูตรที่สร้างขึ้น ให้สอดคล้องกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของผู้เรียน วัฒนธรรม เอกลักษณ์ ความเป็นท้องถิ่น รวมทั้งปัญหา และความต้องการของสังคมที่ใช้หลักสูตรนั้นๆ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ใช่หลักสูตรได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร (Suttirut, 2013) หลักสูตรท้องถิ่นเป็นหลักสูตรที่ช่วยสร้างความเข้มแข็งและเป็นประโยชน์ต่อชุมชน (Thongthaw, 2002) อีกทั้งยังช่วยปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรัก และหวงแหนมรดกทางสังคมของบรรพบุรุษ ความเป็นไทย สามารถดำรงชีวิต และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม Bureau of Academic Affairs and Educational Standards (2010) ผู้วิจัยในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการเรียนการสอนรายวิชา 161113 หลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งเป็นรายวิชาชีพครูบังคับสำหรับนิสิตครู ตระหนักถึงความสำคัญและรับผิดชอบต่อการผลิตนิสิตครูให้มีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อไปเป็นครูที่ปฏิรูปการเรียนรู้ที่เอาชีวิตจริงเป็นตัวตั้งของการเรียนรู้ จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนานิสิตครูที่ผ่านมายังไม่มีการพัฒนาตัวแปรด้านความสามารถ

ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น งานวิจัยที่พบเกี่ยวกับตัวแปรดังกล่าว จะพบในงานวิจัยที่กลุ่มตัวอย่างเป็นครูประจำการ เช่น งานวิจัยของ Koson, Wattanatom, Kaewurai and Ontanee (2013) ที่วิจัยพัฒนาสมรรถนะจัดทำหลักสูตร ยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษ หรือ งานวิจัยของ Boonsong et al. (2002) ที่วิจัยพัฒนาความสามารถครูในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น อีกทั้งงานวิจัยของ Khongchawan (2010) ที่วิจัยพัฒนาความรู้ความสามารถของครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามรูปแบบกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนานิสิตครูให้มีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเป็นแนวคิดหนึ่งที่ได้รับการสนใจในการนำมาใช้ในการพัฒนานิสิตครู ทั้งนี้ เพราะช่วยให้เกิดการเรียนรู้แบบองค์รวม ทั้งความรู้ ทักษะ และที่สำคัญ คือ การเปลี่ยนแปลงด้านในหรือจิตสำนึกของผู้เรียน จุดมุ่งหมายสูงสุดของจิตตปัญญา คือ การมีจิตใหญ่ การเปลี่ยนจิตสำนึกใหม่ เป็นจิตสำนึกที่มีเป้าหมายเพื่อให้การอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับคนและระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างสมดุล จิตสำนึกใหม่เป็นจิตที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างลึกซึ้งจากด้านในของจิตใจเป็นการเปลี่ยนความคิด ความรู้สึก และการกระทำ เป็นการเปลี่ยนแปลงจนเกิดความตระหนักรู้ว่าตนเองและสรรพสิ่งมีความเชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียว แล้วส่งผลให้หลุดพ้นจากความเห็นแก่ตัว เกิดความรัก ความเมตตาต่อตนเองและสรรพสิ่ง เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ไม่หวนย้อนกลับไปเป็นเหมือนเดิมอีก Wasi, 2014; O'Sullivan, 2003; Poolpatarachewin, 2009) มีตัวอย่างงานวิจัยที่ใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาในการพัฒนานิสิตครู เช่น Wuttiaprajack (2010) ได้วิจัยและพัฒนาหลักสูตรรายวิชาจิตตปัญญาศึกษา สำหรับนักศึกษาครูเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตครูที่พึงประสงค์ โดยนำหลักสูตรไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นสงบนิ่งอยู่กับตัวเอง (Mindfulness) 2) ขั้นการให้ความรู้ (Information) 3) ขั้นเรียนรู้ประสบการณ์จากกิจกรรม (Learning Experience) 4) ขั้นสะท้อนความคิดจากการจัดกิจกรรม (Reflection) Jantakoon (2017) สร้างกิจกรรมการเรียนรู้ โดยแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาในการเสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครูด้านการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่เน้นบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของนิสิตครู

ที่เรียนรายวิชา นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทางการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา โดยจัดกิจกรรม 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การสร้างสติ (Mindfulness) ขั้นที่ 2 การลงมือปฏิบัติ (Action) ขั้นที่ 3 การสะท้อน (Reflection) Kumsiripiman (2010) ได้จัดกิจกรรมตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนิสิตครูที่เรียนรายวิชาการพัฒนานักเรียนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Sattacomkul (2013) พัฒนากิจกรรมสร้างเสริมวินัยในตนเองของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา Khotawee (2015) ได้การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อสร้างเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ นอกจากนี้ Lertamornpong (2010) ใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนิสิตสาขาการสอนคณิตศาสตร์ในรายวิชาหลักสูตรและการสอนคณิตศาสตร์ จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าแนวคิดจิตตปัญญาศึกษามีความเหมาะสมสำหรับพัฒนาคุณภาพนิสิตครู โดยพบว่า แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาที่นำมาจัดกระบวนการเรียนรู้ส่วนใหญ่มีขั้นตอนสำคัญ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมความพร้อมผู้เรียน ขั้นลงมือปฏิบัติ และขั้นสะท้อนการเรียนรู้ โดยแต่ละขั้นตอนจะให้ผู้เรียนเชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้สู่ตนเอง ผู้อื่น สิ่งแวดล้อม และสถานการณ์ในชีวิตจริง

จากเหตุผลความสำคัญและแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยเห็นความจำเป็นที่ต้องพัฒนาความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อส่งเสริมให้นิสิตครูมีความรู้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น มีทักษะในการเขียนหลักสูตรท้องถิ่น และตระหนักเห็นความสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่นที่จะช่วยแก้ปัญหาและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาที่ส่งผลต่อความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของนิสิตครู มหาวิทยาลัยพะเยา ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของนิสิตครูก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะในการเขียนหลักสูตรท้องถิ่นหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษากับเกณฑ์ร้อยละ 75

3. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของนิสิตครูจากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

4. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนิสิตครูจากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. **กลุ่มเป้าหมาย** ได้แก่ นิสิตครูสาขาวิชาชีววิทยา ชั้นปีที่ 1 ที่เรียนรายวิชา 161113 หลักสูตรสถานศึกษา ภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 35 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ความรู้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

2.2.2 ทักษะในการเขียนหลักสูตรท้องถิ่น

2.2.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนิสิตครู

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

3.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา โดยใช้ขั้นตอน 3 ขั้นตอน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ ขั้นที่ 1 การสร้างสติ ขั้นที่ 2 การลงมือปฏิบัติ และขั้นที่ 3 การสะท้อน จำนวน 4 แผน ใช้เวลาเรียน 20 ชั่วโมง

3.2 แบบทดสอบวัดความรู้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เป็นชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ 30 คะแนน

3.3 แบบประเมินในทักษะการเขียนหลักสูตรท้องถิ่น เป็นเกณฑ์การประเมินแบบแยกส่วน (Analytic Rubric) ทักษะที่ประเมินพิจารณาจากองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรท้องถิ่น จำนวน 8 ทักษะ คือ ทักษะการในการเขียนหลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตร สาระการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างรายวิชาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แนวทางการใช้สื่อ และแหล่ง

การเรียนรู้ และแนวทางการวัดและประเมินผลทักษะละ 5
คะแนน คะแนนเต็ม 40 คะแนน

3.4 แบบประเมินหลักสูตรท้องถิ่น เป็นการ
ประเมินชิ้นงาน ซึ่งเป็นเกณฑ์การประเมินแบบแยกส่วน
(Analytic Rubric) คะแนนเต็ม 30 คะแนน

3.5 แบบบันทึกการเรียนรู้เป็นคำถามปลายเปิด
จำนวน 5 ข้อ

3.6 แบบประเมินหลังเข้าร่วมกิจกรรม (After
Action Review) หรือแบบประเมิน AAR

4. แบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่ม
เดียว ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One-Group
Pretest-Posttest Design) โดยมีแผนการทดลอง ดังนี้
(Buason, 2009)

G_{r1} O_1 T O_2

เมื่อ G_{r1} คือ กลุ่มหนึ่ง

O_1 คือ การทดสอบก่อนวัด

T คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด
จิตตปัญญาศึกษา

O_2 คือ การทดสอบวัดครั้งหลัง

5. ดำเนินการทดลอง ดังนี้

5.1 ทดสอบวัดความรู้ในการพัฒนาหลักสูตร
ท้องถิ่นกับนิสิตครูก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

5.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดกิจกรรม
ที่สร้างขึ้น ระยะเวลาในการดำเนินการทดลองระหว่างเดือน
เมษายน-พฤษภาคม 2558 เป็นเวลา 20 ชั่วโมง โดยการ
จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอน MAR
ของ Jantakoon (2016) ที่ประยุกต์ใช้แนวคิดจิตตปัญญา
มี 3 ขั้นตอนคือ ขั้นที่ 1 การสร้างสติ (M: Mindfulness)
ขั้นที่ 2 การลงมือปฏิบัติ (A: Action) ขั้นที่ 3 การสะท้อน
(R: Reflection) รวมทั้งใช้เครื่องมือหรือกิจกรรมจิตตปัญญา
ศึกษาต่าง ๆ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา
เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของนิสิตครู

วัน เดือน ปี	กิจกรรม	กิจกรรมการเรียนรู้ / เครื่องมือจิตตปัญญาที่ใช้
25 ก.ค.2559	กิจกรรมที่ 1 <i>ตั้งโรงเรียน กำหนดวิสัยทัศน์</i>	ขั้นที่ 1 การสร้างสติ (Mindfulness) 1. ให้นิสิตดูคลิปวิดีโอ Lead India the Tree แล้วสะท้อนการเรียนรู้เพื่อกระตุ้น ความกล้า หลุดกรอบออกจากความคุ้นชิน 2. ให้นิสิตเล่นเกมขับรถเพื่อสร้างความไว้วางใจในการทำงานกลุ่ม จากนั้นให้ สะท้อนการเรียนรู้ ขั้นที่ 2 การลงมือปฏิบัติ (Action) 1. ให้นิสิตระดมความคิดสมมุติตั้งโรงเรียนขึ้นใหม่และกำหนดบริบทของ โรงเรียนและชุมชนแห่งนั้น 2. ให้ตัวอย่างการกำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษา 3. ให้นิสิตระดมความคิดกำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตร จากนั้นแลกเปลี่ยน เรียนรู้กับเพื่อนต่างกลุ่มโดยการ Walk Rally โดยผู้สอนประเมินและให้ ข้อเสนอแนะที่ถูกต้อง ขั้นที่ 3 การสะท้อนการเรียนรู้ (Reflection) ให้นิสิตเขียนบันทึกการเรียนรู้
26 ก.ค.2559	กิจกรรมที่ 2 <i>กำหนดโครงสร้างหลักสูตร (โครงสร้างเวลาเรียน และ โครงสร้างหลักสูตรระดับชั้น (กำหนดรายวิชา))</i>	ขั้นที่ 1 การสร้างสติ (Mindfulness) 1. ให้นิสิตฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) จากการเขียนบันทึกการเรียนรู้ กิจกรรมที่ 1 โดยเลือกงานเขียนมาอ่าน 4-5 ชิ้น ให้นิสิตออกมาเล่า จากนั้น เสริมพลังบวก 2. ให้นิสิตทำกิจกรรมเมล็ดถั่วดินได้เพื่อฝึกสติ แล้วสะท้อน การเรียนรู้ ขั้นที่ 2 การลงมือปฏิบัติ (Action) 1. ให้ความรู้เกี่ยวกับการกำหนดโครงสร้างหลักสูตร จากนั้นให้นิสิตศึกษา ตัวอย่างการกำหนดโครงสร้างหลักสูตรจากใบความรู้

ตารางที่ 1 (ต่อ)

วัน เดือน ปี	กิจกรรม	กิจกรรมการเรียนรู้ / เครื่องมือจิตปัญญาที่ใช้
		2. ให้นิสิตระดมสมองออกแบบโครงสร้างหลักสูตร ได้แก่ โครงสร้างเวลาเรียน และโครงสร้างหลักสูตรระดับชั้นลงใน ใบกิจกรรม โดยเน้นให้กำหนดรายวิชาเพิ่มเติมที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ 3. ให้นิสิตสลับกลุ่มกันประเมินผลงานการออกแบบโครงสร้างหลักสูตร โดยผู้สอนให้ข้อเสนอแนะที่ถูกต้องกับนิสิต ขั้นที่ 3 การสะท้อนการเรียนรู้ (Reflection) ให้นิสิตเขียนบันทึกการเรียนรู้ และมอบหมายให้นิสิตเขียนอนุทิน ทุกสัปดาห์ที่มีการเรียนการสอน
28 ก.ค.2559	กิจกรรมที่ 3 จัดทำคำอธิบายรายวิชา และโครงสร้างรายวิชา	ขั้นที่ 1 การสร้างสติ (Mindfulness) 1. ให้นิสิตฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) จากการเขียนบันทึกการเรียนรู้ กิจกรรมที่ 2 โดยเลือกงานเขียนมาอ่าน 4-5 ชิ้น ให้นิสิตออกมาเล่า จากนั้นเสริมพลังบวก 2. ให้นิสิตเล่นเกมเมื่อฉันพิการเพื่อให้นิสิตรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา เสริมการทำงานร่วมกับเพื่อน และให้สะท้อนการเรียนรู้ ขั้นที่ 2 การลงมือปฏิบัติ (Action) 1. ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำคำอธิบายรายวิชาและโครงสร้างรายวิชา จากนั้น ให้นิสิตศึกษาตัวอย่างจากใบความรู้ 2. ให้นิสิตระดมสมองเขียนคำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติมที่มีสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น 1 วิชาที่สอดคล้องกับสาขาวิชาที่ตนเรียน (ชีววิทยา) พร้อมทั้งโครงสร้างรายวิชาเพิ่ม 3. ให้นิสิตสลับกลุ่มกันประเมินผลงาน โดยผู้สอนให้ข้อเสนอแนะที่ถูกต้องกับนิสิต ขั้นที่ 3 การสะท้อนการเรียนรู้ (Reflection) ให้นิสิตเขียนบันทึกการเรียนรู้ จากนั้นสุมนิสิต 3-4 คน พูดสะท้อนการเรียนรู้
1 ส.ค.2559	กิจกรรมที่ 4 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น/ รายวิชาเพิ่มเติมที่มีสาระการเรียนรู้ ท้องถิ่น กิจกรรมที่ 5 การเขียนองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรท้องถิ่น	ขั้นที่ 1 การสร้างสติ (Mindfulness) ให้นิสิตเล่นเกมกระดานจากนั้นสะท้อนและเชื่อมโยงนำไปสู่การออกแบบหลักสูตรท้องถิ่นที่ควรสอดคล้อง และตอบสนองกับความต้องการผู้เรียน และชุมชน ขั้นที่ 2 การลงมือปฏิบัติ (Action) 1. ให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การเขียนองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรท้องถิ่น จากนั้นให้นิสิตศึกษาตัวอย่างหลักสูตรท้องถิ่นน้ำท่วมบางระกำ 2. ให้นิสิตจับคู่เพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) วิเคราะห์บริบทท้องถิ่นของตน เพื่อจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น จากนั้นเขียนหลักสูตรท้องถิ่นในแต่ละองค์ประกอบ โดยให้ศึกษาจากตัวอย่างประกอบ ขั้นที่ 3 การสะท้อนการเรียนรู้ (Reflection) ให้นิสิตเขียนบันทึกการเรียนรู้
2 ส.ค.2559	กิจกรรมที่ 6 การประเมินหลักสูตรท้องถิ่น	1. ให้นิสิตฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) จากการเขียนบันทึกการเรียนรู้ กิจกรรมที่ 4-5 โดยเลือกงานเขียนมาอ่าน 4-5 ชิ้น ให้นิสิตออกมาเล่า จากนั้นเสริมพลังบวก 2. ให้นิสิตดูคลิปครุฑต้นเรื่องครูสอนลักษณะนิสัย ครูตรีสุข เพชรแสนงาม จากนั้นให้นิสิตสะท้อนเชื่อมโยงสู่ความสำคัญ ของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น 3. ให้นิสิตนำหลักสูตรท้องถิ่นมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยนำเสนอลักษณะตลาดหลักสูตร จากนั้นจับกลุ่ม 3-4 คนผลัดกันประเมินหลักสูตร โดยมีผู้สอนคอยให้ข้อเสนอแนะที่ถูกต้องกับนิสิต 4. ให้นิสิตเขียนแบบประเมิน AAR และสุ่มตัวแทน 4-5 สะท้อนการเรียนรู้

5.3 ระหว่างดำเนินการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมให้นิสิตเขียนบันทึกการเรียนรู้ เพื่อเป็นการสะท้อนการเรียนรู้ ประเมินทักษะในการเขียนหลักสูตรท้องถิ่นของนิสิต และใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษาเสริมพลังในการทำงานกลุ่ม และเสริมความกล้าคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่มีคุณค่าต่อชุมชน น่าสนใจและแปลกใหม่ นอกจากนั้นผู้วิจัยยังใช้ช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ โดยสร้าง Facebook กลุ่ม สำหรับใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเสริมพลังในการทำงานแก่นิสิต

5.4 หลังจากการทดลองใช้กิจกรรมเสร็จสิ้นลง ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

5.4.1 ทดสอบวัดความรู้ ในการพัฒนาวัตกรรมการศึกษาที่เน้นบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยทดสอบเช่นเดียวกับการทดสอบก่อนเรียน

5.4.2 ประเมินชิ้นงานหลักสูตรท้องถิ่นของนิสิตครูแต่ละกลุ่ม

5.4.3 ให้นิสิตเขียนแบบประเมิน AAR เพื่อศึกษาความรู้สึก และทัศนคติของนิสิต ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ 1) เปรียบเทียบความรู้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของนิสิตครู โดยการทดสอบค่าที (t-test แบบ Dependent Samples) 2) ศึกษาทักษะการเขียนหลักสูตรท้องถิ่น โดยเทียบกับเกณฑ์การตัดสินคุณภาพของแบบประเมินทักษะการเขียนหลักสูตรท้องถิ่น

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนิสิตครู โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการเขียนบันทึกการเรียนรู้ และการเขียนแบบประเมิน AAR

ผลการวิจัย

การวิจัยผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาที่ส่งผลต่อความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของนิสิตครู มหาวิทยาลัยพะเยา มีดังนี้

1. นิสิตครูมีความรู้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความรู้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นก่อนและหลังเรียน ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา (n = 35)

กิจกรรม	คะแนนเต็ม	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	t	P
ก่อนการทดลอง	30	35.13	10.54	2.55	40.32*	.000
หลังการทดลอง	30	78.10	23.43	1.97		

P < .05

จากตารางที่ 2 พบว่า การทดสอบก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเฉลี่ยเท่ากับ 10.54 คะแนน และ 23.43 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนความรู้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา พบว่า คะแนนหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญา

ศึกษา สูงกว่าก่อนเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นิสิตครูมีทักษะในการเขียนหลักสูตรท้องถิ่นหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาคิดเป็นร้อยละ 78.14 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะในการเขียนหลักสูตรท้องถิ่นหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษากับเกณฑ์ร้อยละ 75 (n = 35)

ทักษะในการเขียนหลักสูตรท้องถิ่น	คะแนนเต็ม	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	t	P
หลักการและเหตุผล	5	79.43	3.97	0.66	10.33*	.000
จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	5	81.71	4.09	0.56	13.40*	.000
สาระการเรียนรู้	5	78.29	3.91	0.51	12.85*	.000

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ทักษะในการเขียนหลักสูตรท้องถิ่น	คะแนนเต็ม	ร้อยละ	$\bar{x}$	S.D.	t	P
คำอธิบายรายวิชา	5	77.71	3.89	0.58	10.90*	.000
โครงสร้างรายวิชา	5	76.57	3.83	0.66	9.06*	.000
แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	5	75.43	3.77	0.65	8.79*	.000
แนวทางการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้	5	78.86	3.94	0.64	10.46*	.000
แนวทางการวัดและประเมินผล	5	77.14	3.86	0.69	8.93*	.000
รวม	40	78.14	31.26	0.65	13.87*	.000

P < .05

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนทักษะในการเขียนหลักสูตรท้องถิ่นหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 31.21 คิดเป็นร้อยละ 78.14 ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นทักษะในการเขียนหลักสูตรท้องถิ่นย่อย พบว่า ทักษะในการเขียนจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 81.71 รองลงมาคือ ทักษะในการ

เขียนหลักการและเหตุผลคิดเป็นร้อยละ 79.43 และทักษะในการเขียนแนวทางการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้คิดเป็นร้อยละ 78.86 ตามลำดับ และพบว่า ทักษะในการเขียนแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนหลังทดลองใช้กิจกรรมต่ำสุดคิดเป็นร้อยละ 75.43

3. ผลการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของนิสิตครูจากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ได้หลักสูตรท้องถิ่น จำนวน 35 หลักสูตรระดับคุณภาพ และชื่อหลักสูตรท้องถิ่น ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และคุณภาพของหลักสูตรท้องถิ่นของนิสิตครู (n = 35)

ระดับคุณภาพ	จำนวน (ร้อยละ)	ชื่อหลักสูตร
ดีมาก	9 (25.71)	ความหลากหลายพันธุ์ปลาในชุมชนบ้านกง, กว้านพะเยากับการอนุรักษ์พันธุ์หอยลายน้ำจืด, สีย้อมผ้าจากพืชในท้องถิ่น, การอนุรักษ์ต้นมะเขื่อนหอม, ข้าวไรซ์เบอร์รี่ออร์แกนิก, การทอผ้าสู่นางพญาผ้าซิ่น, การทำน้ำปลาจากหัวปลาสลิดบางบ่อ, สมุนไพรพื้นบ้าน, ชาสมุนไพรอบแห้งจากดอกอัญชัน
ดี	19 (54.29)	รองเท้านารีเหลืองกระบี่, การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชในท้องถิ่น, ลำไยศึกษา, ระบบนิเวศในนาข้าว, การเพาะเห็ดในชุมชน, การอนุรักษ์ปลาบึกกลุ่มแม่น้ำโขง, การรับมือสัตว์มีพิษในชุมชน, การเพาะเลี้ยงจิ้งหรีด, การอนุรักษ์กล้วยไข่, สารสกัดผลสะเดาไล่แมลง, การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชในท้องถิ่น, สมุนไพรในท้องถิ่น, พลังงานทดแทน, มะขามหวานเพชรบูรณ์, การอนุรักษ์ต้นตึกเตียม, การทำหลังคาจากใบตองตึง, รับมือแผ่นดินไหว, การทำหลังคาจากใบตองตึง, การเพาะเห็ดตับเต่า
พอใช้	7 (20.00)	ผลิตภัณฑ์จากผึ้ง, ขนมหินหล่มเก่า, ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากต้นไผ่, น้ำพุร้อน, สมุนไพรท้องถิ่น และการแปรรูปสมุนไพร, ระบบนิเวศท้องถิ่น, เครื่องจักรสานจากทางมะพร้าว
ปรับปรุง	-	-

จากตารางที่ 4 พบว่า หลักสูตรท้องถิ่นจำนวน 35 หลักสูตร ส่วนใหญ่มีคุณภาพในระดับดี จำนวน 19 หลักสูตร เป็นร้อยละ 54.29 มีคุณภาพระดับดีมากจำนวน 9 หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 25.71 และมีคุณภาพระดับพอใช้จำนวน 7 หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 20.00

4. ผลการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมทั้งทัศนคติ มุมมอง หรือโลกทัศน์ ของนิสิตครูภายหลังเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการเขียนบันทึกการเรียนรู้ และการเขียนแบบประเมิน AAR ของนิสิตครู จำนวน 35 คน สรุปเป็นประเด็นได้ ดังนี้

4.1 นิสิตตระหนักเห็นความสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่นว่าเป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของนักเรียนและชุมชน เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน เพราะได้เรียนสิ่งที่ใกล้ตัว และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้จริง ส่งเสริมความสำนึกรักท้องถิ่น

อีกทั้งยังช่วยแก้ปัญหา และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่น ดังข้อความที่นิสิตเขียนสะท้อนว่า

...หลักสูตรท้องถิ่นเป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นของผู้เรียน ตรงกับความต้องการของชุมชน เด็กที่ผ่านหลักสูตรสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง ช่วยแก้ไข พัฒนาชุมชน ทำให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกรักบ้านเกิดมากขึ้น (นิสิตคนที่ 9, แบบประเมิน AAR, 2 สิงหาคม 2559)

...ดีค่ะเป็นหลักสูตรที่มีเนื้อหาใกล้ตัวนักเรียน ตอบสนองต่อความต้องการของแต่ละท้องถิ่น เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและชุมชน เช่น สามารถเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว หรือชุมชน (นิสิตคนที่ 27, แบบประเมิน AAR, 2 สิงหาคม 2559)

...ถ้าโรงเรียนมีหลักสูตรท้องถิ่นที่ครูสร้างขึ้นเองผมว่านักเรียนคงจะชอบ และสนุกเพราะได้เรียนในสิ่งที่ใกล้ตัว สามารถนำความรู้ ที่ได้เรียนไปปรับใช้ในท้องถิ่นของตนเองได้จริง (นิสิตคนที่ 15, แบบประเมิน AAR, 2 สิงหาคม 2559)

4.2 นิสิตเห็นคุณค่า และศรัทธาต่ออาชีพครูมากขึ้น มีมุมมองว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่ต้องมีความรู้ลึกซึ้ง และวิริยะอดทน ดังข้อความที่นิสิตเขียนสะท้อนว่า

...ดิฉันเพิ่งเข้าใจว่าการเป็นครูนั้นไม่ใช่ง่าย ๆ เลย ต้องรู้ลึก รู้จริง ไม่ใช่รู้แค่ผ่าน ๆ ความรู้ทุกอย่างต้องเชื่อมโยงกัน...ขอบคุณอาจารย์นะคะที่ทำให้พวกเราสัมผัสความเป็นครูมากขึ้น และเข้าใจหลักสูตรจากการปฏิบัติจริง (นิสิตคนที่ 6, บันทึกการเรียนรู้, 2 สิงหาคม 2559)

...อยากไปเป็นครูเร็ว ๆ อยากนำหลักสูตรท้องถิ่นที่สร้างขึ้นนี้ไปใช้กับนักเรียนจริง ๆ...ภูมิใจที่ได้เรียนครู...จากเมื่อก่อนที่ไม่ค่อยชอบ แต่ตอนนี้เริ่มรู้สึกที่เราเดินมาถูกทางแล้ว (นิสิตคนที่ 31, แบบประเมิน AAR, 2 สิงหาคม 2559)

...เป็นประสบการณ์ที่ดีครับ ได้ทำในสิ่งที่ไม่เคยได้ทำ...เข้าใจคนเป็นครูว่ากว่าจะสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเอาไปสอนนั้นไม่ใช่ของง่ายเลย ถ้าเราไม่มีความรู้จากการฝึกปฏิบัติจริง มีตัวอย่างที่ดี มีอาจารย์และเพื่อนๆ คอยให้กำลังใจผมว่างานคงไม่ออกมาดีขนาดนี้ (นิสิตคนที่ 14, บันทึกการเรียนรู้, 2 สิงหาคม 2559)

4.3 นิสิตมีสติ เข้าใจตนเองและผู้อื่น คิดบวก เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ไว้วางใจซึ่งกันและกัน และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น ดังข้อความที่นิสิตเขียนสะท้อนว่า

...รู้สึกว่าคุณเองมีสติ และเข้าใจตนเองมากขึ้น กิจกรรมเมล็ดถั่วเขียวดินได้ช่วยฝึกสติให้อยู่กับตนเองได้มากเลยครับ (นิสิตคนที่ 7, บันทึกการเรียนรู้, 28 กรกฎาคม 2559)

...เกมทำให้เปิดตาเป็นคนพิจารณา ทำให้ผมเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นมากขึ้น ช่วยให้แบ่งงาน ทำงานกลุ่มที่อาจารย์มอบหมายได้ดีขึ้น (นิสิตคนที่ 11, แบบประเมิน AAR, 2 สิงหาคม 2559)

...จากเมื่อก่อนไม่เคยตั้งใจฟัง หรือฟังอะไรนาน ๆ ได้ ตอนนี้ใจเย็นมากขึ้น สามารถฟังเพื่อนแบบใส่ใจ การฟังเพื่อนออกมาสะท้อนบ่อย ๆ ทำให้เราเข้าใจ เห็นอกเห็นใจคนอื่นมากขึ้น (นิสิตคนที่ 34, บันทึกการเรียนรู้, 1 สิงหาคม 2559)

...ทำให้หนูคิดบวก ทำให้หนูทำงานกับเพื่อนที่ไม่สนิทมาก่อนได้...กิจกรรมคนขับรถช่วยให้เราไว้วางใจกันและกันในการทำงาน (นิสิตคนที่ 20, แบบประเมิน AAR, 2 สิงหาคม 2559)

4.4 นิสิตมีความรับผิดชอบ กล้าเผชิญกับอุปสรรคทำงานอย่างมีระบบ และมีทักษะในการแก้ปัญหาดีขึ้น ดังข้อความที่นิสิตเขียนสะท้อนว่า

...มันช่วยกระตุ้นความกล้าในตัวพวกเรามาก ที่สร้างหลักสูตรอะไรใหม่ ๆ...เหมือนว่าเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น มีความรับผิดชอบในการทำงาน มากขึ้น (นิสิตคนที่ 5, แบบประเมิน AAR, 2 สิงหาคม 2559)

...ทำให้ทำงานออกมาได้ดี จากการที่อาจารย์ฝึกให้เราสังเคราะห์และนำเสนอแลกเปลี่ยนกันบ่อย ๆ ทำให้เราทำงานเป็นระบบมากขึ้น (นิสิตคนที่ 11, บันทึกการเรียนรู้, 2 สิงหาคม 2559)

...พอทำหลักสูตรจริงแล้วเราต้องเอาความรู้ทั้งหมด มาใช้จริง...ได้ทำจริง แก้ปัญหาจริง ภูมิใจครับที่ทำหลักสูตรท้องถิ่นได้เอง (นิสิตคนที่ 4, บันทึกการเรียนรู้, 2 สิงหาคม 2559)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำประเด็นที่สำคัญมาอภิปราย ดังนี้

1. นิสิตครูมีความรู้ในการพัฒนาท้องถิ่น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้วิจัยพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตาม

แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาได้อย่างเหมาะสม เน้นการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติภายใต้บรรยากาศที่ผ่อนคลายเอื้อต่อการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอน 3 ขั้นตอนที่เชื่อมโยงกัน เริ่มจากขั้นตอนที่ 1 การสร้างสติ (Mindfulness) เป็นขั้นตอนที่ช่วยเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ ช่วยสร้างบรรยากาศที่จะทำให้ผู้เรียนเปิดใจ เปิดพื้นที่ในการเรียน สอดคล้องกับลักษณะของการจัดกระบวนการเรียนรู้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา โมเดลจิตตปัญญาศึกษา (ในส่วนของแก่น) ที่นำเสนอโดย Thongtawee et al. (2008) ข้อที่ 1 ว่าควรเริ่มจากการสร้างสติ (Mindfulness) เพื่อให้ผู้เรียนเปิดรับประสบการณ์ตรง ระลึกได้ถึงกายและใจในปัจจุบันขณะ นอกจากนี้สอดคล้องกับ Wasi (2004) ที่กล่าวว่า การเจริญสติช่วยให้จิตว่าง เป็นกลาง มีอิสระและสัมผัสธรรมชาติตามที่เป็นจริง ความทุกข์น้อยลง ปัญหาที่เผชิญแหลมช่วยบรรเทาได้มากขึ้น และสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้ ทุกด้าน หรืออาจกล่าวได้ว่าขั้นที่ 1 นี้สร้างทั้งสติและสร้างความตระหนัก ขั้นตอนที่ 2 การลงมือปฏิบัติ (Action) ขั้นนี้เป็นขั้นตอนสำคัญของกระบวนการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา ผู้วิจัยให้นิสิตลงมือปฏิบัติจริงภายหลังจากเรียนรู้ภาคทฤษฎี ขั้นตอนที่ 3 การสะท้อนการเรียนรู้โดยวิธีการที่ใช้มี 2 วิธี คือ 1) การสะท้อนผ่านการเขียนบันทึกการเรียนรู้ และการสะท้อนผ่านการพูด รวมถึงมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน การจัดกิจกรรมในขั้นนี้เป็นกระบวนการที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของตนเองและผู้อื่นจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงตนเอง สอดคล้องกับ Mezirow (2000) ที่ให้แนวคิดไว้ว่ากระบวนการในการเปลี่ยนแปลงอาจเกิดขึ้นในหลายลักษณะทั้งรู้ตัวผ่านกระบวนการใคร่ครวญอย่างจริงจัง และไม่รู้ตัวเป็นผลของประสบการณ์สะสมที่ค่อยๆ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือเกิดขึ้นอย่างฉับพลันเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจน สอดคล้องกับ Poolpatarachewin (2009) ที่กล่าวว่าจิตตปัญญาศึกษาเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารความรู้ภายใน (Tacit Knowledge) ไม่วิพากษ์วิจารณ์ ไม่ตัดสิน ภายใต้บรรยากาศของการเคารพ ยอมรับระหว่างกันแบบไม่มีเงื่อนไข เป็นบรรยากาศแบบเปิด เอื้อให้ผู้เรียนรู้สึกมั่นคงปลอดภัยที่จะเปิดเผยตนเอง (Self Disclosure) อีกทั้งสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการจัดการเรียนรู้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาหลักจิตตปัญญา 7 Ninchaikowit et al. (2007) คือ หลักการพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ (Contemplation) และหลักการเชื่อมโยงสัมพันธ์ (Connection)

นอกจากนี้ อาจเกิดเนื่องจากแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความตรงเชิงเนื้อหา เพราะมีการสร้างตารางโครงสร้างแบบทดสอบ เหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลให้นิสิตมีความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jantakoon (2016) ที่ใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษาในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติ พบว่า นักเรียนมีความรู้ในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Lertamornpong (2010) ที่วิจัยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนิสิตสาขาการสนทนาคณิตศาสตร์ ในรายวิชาหลักสูตรและการสอนคณิตศาสตร์ พบว่า นิสิตมีความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wuttiaprajak (2010) ที่ใช้กระบวนการจิตตปัญญาในการเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตครูที่พึงประสงค์ พบว่า นักศึกษามีคุณลักษณะบัณฑิตครูที่พึงประสงค์ มีความตระหนักในตนเอง เมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ ทำงานเพื่อส่วนรวมและคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2. นิสิตครูมีทักษะในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นหลังการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาคิดเป็นร้อยละ 78.14 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยให้นิสิตลงมือปฏิบัติจริง โดยเน้นขั้นตอนที่ 2 (Action) ของกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา การจัดการเรียนการสอนให้นิสิตเกิดทักษะนั้นยึดแนวการสอนของ Dececco (Jaithiang, 2003) 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) วิเคราะห์ทักษะย่อยที่จะสอน โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ว่าทักษะในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้น ควรเป็นทักษะในการเขียนหลักสูตรท้องถิ่นตามองค์ประกอบของหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้กำหนดไว้ 8 ทักษะ (ทักษะในการเขียนหลักการและเหตุผล ทักษะในการเขียนจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ทักษะในการเขียนสาระการเรียนรู้ ทักษะในการเขียนคำอธิบายรายวิชา ทักษะในการเขียนโครงสร้างรายวิชา ทักษะในการเขียนแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทักษะในการเขียนแนวทางการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และทักษะในการเขียนแนวทางการวัดและประเมินผล) 2) ประเมินความสามารถเบื้องต้นของผู้เรียน 3) จัดขั้นตอนการฝึกให้เป็นไปตามลำดับขั้นจากง่ายไปยาก 4) สาธิตและ

อธิบายแนะนำ 5) จัดให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง นอกจากนี้ผู้วิจัยได้จัดการเรียนการสอนคล้ายกับการอบรมเชิงปฏิบัติการโดยมีสื่อประกอบการสอนทั้งใบความรู้ ใบกิจกรรมที่พร้อมและชัดเจนง่ายต่อการศึกษาและฝึกปฏิบัติทำตามทีละขั้นตอน (Step by Step) รวมทั้งผู้วิจัยนำตัวอย่างหลักสูตรท้องถิ่นที่ดีมาให้นิสิตดูเป็นแนวทางในการฝึกปฏิบัติ ในระหว่างการฝึกปฏิบัติผู้วิจัยได้สร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง ให้นิสิตได้แลกเปลี่ยน สะท้อนการเรียนรู้ผ่านการนำเสนอ มีการประเมินและให้ข้อมูลย้อนกลับในการปรับปรุงแก้ไข เหตุอีกประการอาจเนื่องมาจากผู้วิจัยสร้างความพร้อมและความตระหนักให้นิสิตในชั้นตอนที่ 1 ทุกครั้งก่อนเรียน ดังนั้น จึงทำให้นิสิตมีความตั้งใจ และเห็นคุณค่าในสิ่งที่ทำ (นิสิตสะท้อนว่าการเล่นเกมเมื่อฉันทักการ และเกมคนซัดรถในช่วงแรกของการเรียนมีส่วนช่วยให้การทำงานกลุ่มราบรื่น นอกจากนี้ กิจกรรมเมล็ดถั่วดินได้สามารถฝึกให้นิสิตมีสมาธิได้เป็นอย่างดี) ผู้วิจัยเสริมพลังนิสิตอย่างต่อเนื่อง รวมถึงสร้าง Facebook กลุ่มเพื่อกระตุ้น ติดตามการทำงาน เสริมกำลังใจ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนิสิต นอกจากนี้ อาจเกิดเนื่องจากผู้วิจัยให้นิสิตได้เลือกสร้างหลักสูตรท้องถิ่นจากการวิเคราะห์บริบทท้องถิ่นที่ใกล้ตัวที่สนใจ เช่น เป็นชุมชนเดิมของนิสิตกระบวนการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Tylor (1998) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงนั้นประกอบไปด้วยสาระสำคัญ 3 ประการ คือ 1) ประสบการณ์ (Experience) 2) การใคร่ครวญอย่างมีวิจารณ์ญาณ (Critical Reflection) และ 3) การแลกเปลี่ยนทางความคิดอย่างมีเหตุผล (Rational Discourse) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องแนวคิดของ Reungwichatorn (2008) ที่เสนอว่า กระบวนการเรียนรู้จะทำให้เรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้งนั้นมักให้ผู้เรียนเรียนผ่านประสบการณ์โดยตรง แล้วเชื่อมโยงเข้าสู่การทำงานในชีวิตจริง กระบวนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงจะทำให้เกิดประสบการณ์ที่สดใหม่ ทำให้กระแทกความรู้สึกนึกคิดเข้าไปข้างในจิตใจจนได้ง่าย การสะท้อนการเรียนรู้ (Reflection) ในชั้นตอนที่ 3 ภายหลังการลงมือปฏิบัติ นับว่ามีส่วนสำคัญในการเสริมพลังในการทำงาน เพราะนิสิตสะท้อนว่า การที่อาจารย์ผู้สอนรับฟัง เอาใจใส่ และความจริงใจต่อการให้คำแนะนำ ตรวจประเมินงานอย่างต่อเนื่อง ทำให้นิสิตมีความตั้งใจในการทำงานให้สำเร็จ เหตุผลดังกล่าวจึงทำให้นิสิตมีทักษะในการเขียนหลักสูตรท้องถิ่นสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jantakoon (2017)

ที่วิจัยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครูด้านการพัฒนานวัตกรรม การศึกษา ที่เน้นบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น พบว่า หลังเรียนนิสิตครูมีทักษะในการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา ที่เน้นบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chumpeeruang (2013) ที่วิจัยใช้กระบวนการสุนทรียสนทนา ซึ่งเป็นเครื่องมือหนึ่งของแนวคิดจิตตปัญญาศึกษากับนักศึกษายาบาล พบว่า นักศึกษามีความสามารถในการพยาบาลแบบองค์รวมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

นอกจากนี้ผลการวิจัยที่พบว่า นิสิตครูมีคะแนนทักษะในการเขียนแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่ำสุด ทั้งนี้เนื่องมาจากนิสิตครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมายยังไม่มีประสบการณ์ หรือมีความรู้เกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีการจัดการเรียนรู้มาก่อน ซึ่งเนื้อหาสาระดังกล่าวอยู่ในวิชาชีพครูในชั้นปีที่ 2 ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการสะท้อนของนิสิตที่สะท้อนว่ายังไม่มีความรู้เรื่องดังกล่าวจึงทำให้เขียนองค์ประกอบหลักสูตรดังกล่าวไม่ดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า นิสิตครูที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษามีความรู้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีทักษะในการเขียนหลักสูตรท้องถิ่นหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 78.14 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นอาจารย์ผู้สอนควรที่จะพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนำไปเสริมสร้างความรู้ ทักษะ เจตคติ หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนิสิตครูในรายวิชาชีพครูอื่น ๆ เช่น การออกแบบและจัดการเรียนรู้ และศิลปะการสอน เป็นต้น

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า นิสิตครูมีคะแนนทักษะในการเขียนแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่ำที่สุด ดังนั้นการจัดกิจกรรมควรเน้นการฝึกปฏิบัติเขียนองค์ประกอบหลักสูตรท้องถิ่นส่วนนี้มากขึ้น โดยผู้สอนให้ตัวอย่างที่หลากหลายมากขึ้น ประเมินและให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงแก้ไข รวมถึงใช้เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน

1.3 กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาของแผนการจัดกิจกรรมควรนำไปปรับใช้เหมาะสม

กับบริบทของผู้เรียน และเวลา ทั้งนี้อาจปรับกิจกรรมหรือเครื่องมือจัดตั้งปัญหาการศึกษาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ผู้สอนต้องการให้เกิดกับผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำกิจกรรมตามแนวคิดจัดตั้งปัญหาการศึกษาสำหรับพัฒนาความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของนิสิตครูไปวิจัยกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนิสิตครูสาขาวิชาอื่น เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

2.2 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพศึกษาความรู้ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของนิสิตครู หรือถอดบทเรียนนิสิตครูที่มีผลการประเมินหลักสูตรท้องถิ่นในระดับดีมาก

References

- Boonsong, K., Petsom, N., Sawekwan, R., Rukkarn, R., Prapaipit, K., Thongnin, P., Pangsom, S., Thongklum, T., & Khong-ngam, S. (2002). *Model of teacher development and learning package for school curriculum with local wisdom* (Research report). Phetchaburi: Phetchaburi Rajabhat University.
- Buason, R. (2009). *Research and educational innovation development*. Bangkok: L. T. Place Printing Press.
- Bureau of Academic Affairs and Educational Standards. (2010). *Guideline for setting local curriculum framework on the basic education core curriculum B.E. 2551*. Retrieved from <http://www.curriculum51.net/upload/20091009100732.doc>
- Chindanuruk, T. et al. (2011). *Professional standards of basic education teachers* (Research report). Bangkok: The secretariat of the teachers council of Thailand. Retrieved from http://news.ksp.or.th/ksplibrary/components/com_booklibrary/ebooks/Violet.pdf
- Chumpeeruang, S. (2013). *Development of curriculum to enhance desirable characteristics through dialogue for nursing students*. (Doctoral dissertation). Naresuan University, Phitsanulok.
- Dachakupt, P., & Khaengkhan, P. (2008). *Teacher competency and guideline for teacher development in social change*. Bangkok: Office of the Education Council, Ministry of Education.
- Jaithiang, A. (2003). *Principle of teaching* (3rd ed.). Bangkok: Odeon Store.
- Jantakoon, J. (2016). Disaster education: Learning approach to disaster preparedness activities (part 2). *Journal of education, Naresuan University*, 18(3), 364-376.
- Jantakoon, J. (2017). The Development of Learning Activity to Enhance Students Teachers' Competency in Educational Innovation Focus on Local-Related Content Using Contemplative Education Approach and Peer Tutoring Technique. *Journal of Community Development Research (Humanities and Social Sciences)*, 10(1), 156-169.
- Khongchawan, K. (2010). *Curriculum development model related to the community learning process based on sufficiency economy philosophy*. (Doctoral dissertation). Silpakorn University, Nakhonpathom.
- Khotawee, S. (2015). *The development of instructional model with contemplative education approach to enhance teacher spirituality for Rajabhat University student teacher*. (Doctoral dissertation). Naresuan University, Phitsanulok.
- Koson, J., Wattanatom, A., Kaewurai, W., & Ontanee, A. (2013). Training curriculum development with knowledge management for teachers of english on the competence of constructing local youth-guide curriculum. *Journal of education, Naresuan University*, 15(4), 33-44.

- Kumsiripiman, K. (2010). *Using innovation and activities with contemplative education for student in developing student subject*, Faculty of Education, Chiangmai University (Research report). Chiangmai: Chiangmai University.
- Lertamornpong, C. (2010). *The development of learning process through contemplative education to enhance learning of mathematics students teacher in curriculum and instruction courses* (Research report). Bangkok: Kasetsart University.
- Mezirow, J. (2000). Learning to Think like an Adult. In J. Mezirow and Associates (Eds.), *Learning as Transformation* (pp. 3-33). San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Ninchaikowit, T., Juntrasook, A., Tontirithisak, P., & Sathiraset, U. (2007). *Developing instructional learning package for training and facilitator on contemplative education* (Research report). Bangkok: Center for the Promotion of National Strength on Moral Ethics and Values (Moral Center).
- Office of the Basic Education Commission. (2010). *Teacher Competency Assessment Guide Line B.E. 2553 (2010)*. Retrieved from <http://www.tmk.ac.th/teacher/capacity.pdf>
- O'Sullivan, E. (2003). Bringing a perspective of transformative learning to globalized consumption. *International Journal of Consumer Studies*, 27(4), 326-330.
- Poolpatarachewin, Ch. (2009). *Contemplative Education and Transformative Learning*. Retrieved from <http://www.jittapanya.blogspot.com/2009/01/contemplative-education>
- Reungwichatarn, P. (2008). Learning to transform multidimensional learner. In *Contemplative education: Education for human development*. Bangkok: Contemplative Education Center, Mahidol University.
- Sattacomkul, S. (2013). *An activity enhancing self discipline of teaching student, Rajabhat Rajanagarindra University by apply contemplative education model*. (Doctoral dissertation). Burapha University, Chonburi.
- Siridhrungsri, P. (2015). *Enhancing the quality of teachers in the 21st century*. Bangkok: Mata Printing Press.
- Suttirut, Ch. (2013). *Developing curriculum, theory to practice*. Bangkok: V Print (1991).
- Tantaviwong, A. (2014). *The transformative of learning point to change Thailand*. Bangkok: Sahamitr-printing-and-publishing.
- Taylor, E. W. (1998). *The Theory and Practice of Transformative Learning: A Critical Review. Information Series No. 374*. N.P.: n.p.
- The Office for National Education Standards and Quality Assessment (Public Organization). (2004). *National Education Act, B.E. 2542 (1999) as amended (No.2)*. Bangkok: The Office for National Education Standards and Quality Assessment (Public Organization).
- Thongtawee, C., Pongpakatien, J., Tem-Udom, T., Tontirithisak, P., & Ratanapojnard, S. (2008). *Contemplative tree: The survey and synthesis of basic knowledge on contemplative Education*. Bangkok: Thai Health Promotion Foundation and Contemplative Education Center, Mahidol University. Retrieved from <https://www.sites.google.com/site/contemplativeresearch/>

Thongthaw, S. (2002). *Principle and guideline for school-based curriculum development: a case study of 7 science subject in primary education level*. Bangkok: Faculty of Education, Chulalongkorn University.

Wasi, P. (2004). *Medicine Theory*. Bangkok: Thai Health Book.

Wasi, P. (2010). *Contemplative education for new consciousness*. Bangkok: Plan Printing.

Wasi, P. (2014). *The transformative of learning point to change Thailand*. Bangkok: Mata Printing Press.

Wuttiprajack, P. (2010). *The development of a contemplative education course to enhance the desirable characteristics for student teachers*. (Doctoral dissertation). Silpakorn University, Nakhonpathom.

